

Summary

Kulynych O. Some aspects of recognition of private ownership right to land plots in Ukraine under condition of land-registration reform.

The features of the institute for recognition of private ownership rights to land under condition of formation of electronic registers in Ukraine are being investigated. It is proved that during last 20 years land plots were allocated with different level of accuracy, and inserting information about them into electronic registers of real estate shows their overlapping. The conclusion is made that due to overlapping of land plots their owners will face with contests and disclaims of their ownership rights to land. That is why usage of civil law's norms for recognition of private ownership rights to land is expected to be very actual.

Key words: land plots, private ownership rights to land, legal protection, recognition of private ownership rights.

Отримано 6.06.2013

УДК 349.6

М. Л. МУРАВСЬКА

Марія Леонідівна Муравська, аспірант Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

ПОНЯТТЯ ШТУЧНОГО ВОДНОГО ОБ'ЄКТУ ЯК ОБ'ЄКТУ ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Досконале поняття правової категорії є основою для створення прозорих суспільних, економічних, екологічних та правових відносин. Водний об'єкт, як базова категорія водного права, є основним об'єктом при регулюванні відносин водокористування та водоохоронних відносин¹. А антропогенна природа робить його об'єктом ще й правових відносин, які супроводжують процес створення, що має стати передумовою для визначення природних та юридичних ознак штучного водного об'єкту в рамках єдиного поняття.

Останнім часом зміст поняття водного об'єкту, а особливо штучного, не був предметом досліджень в юридичній літературі. Проте, аналіз визначень водного об'єкту, наведених в українських нормативно-правових актах, був проведений Н. Р. Кобецькою. Для формулювання поняття нами були використані міжнародні нормативно-правові акти, правові акти України, країн пострадянського простору та країн найближчого зарубіжжя.

Метою статті є формулювання поняття штучного водного об'єкту, яке дозволить сприймати його як правову категорію.

Визначення «штучного водного об'єкту» не наведене в жодному нормативно-правовому чи доктринальному джерелі. Проте, можна зустріти поняття «водного об'єкту», а підкреслення штучної природи походження, тобто зробленого рукою людини² або людиною за допомогою допоміжних засобів, встановлюється з контексту.

Звичайно, Водний кодекс України³ (далі – ВКУ) є основним джерелом понять елементів природи, які, будучи залученими у правові відносини, стають об'єктом водного права. Але не всі наведені в ньому визначення надають змогу охарактеризувати природні компоненти як правові категорії.

Згідно зі ст. 1 Водного кодексу України «водний об'єкт» – це природний або штучно створений елемент довкілля, в якому зосереджуються води (море, річка, озеро, водосховище, ставок, канал, водоносний горизонт). Стаття 3 ВКУ надає перелік штучних водних об'єктів, до яких відносяться водосховища, ставки, канали. Таким чином, можна сформулювати поняття безпосередньо «штучного водного об'єкту» – це штучно створений елемент довкілля, в якому зосереджуються води (водосховище, ставок, канал). Зазначене визначення не в повній мірі відображає всі суттєві природні ознаки водних об'єктів та має скоріше відсильний характер. Тобто для правильної ідентифікації штучного водного об'єкту на практиці, необхідно мати характеристики його видів. Єдине, на що вказує таке поняття, це штучна природа водного об'єкту та зосередження в ньому води. Не підкреслюється ні природа походження води, а ні її зв'язок із іншими природними елементами. До того ж відсутні юридичної ознаки, що є найважливішим при наданні визначення будь-якому елементу ландшафту як правовій категорії⁴. На думку Н. Р. Кобецької, поняття водного об'єкту, наведене в ст. 1 ВКУ, не відображає всіх його характеристик, але «абсолютно зрозуміло, що, наприклад, калюжа не визнається законодавцем водним об'єктом»⁵. Не можемо погодитись із таким підходом до формулювання поняття правової категорії. На наш погляд, саме відображення всіх найсуттєвіших ознак надасть змогу відокремити певний об'єкт від інших, уникнути майбутніх непорозумінь та двоякого тлумачення норм нормативно-правових актів під час застосування їх на практиці. Поняття «штучного водного об'єкту», наведене в ст. 1 ВКУ, потребує коригування.

Крім ВКУ поняття «водного об'єкту» містять такі українські законодавчі та літературні джерела: Великий тлумачний словник сучасної української мови під ред. В. Т. Бусел⁶, п. 4.10 ДСТУ 3517-97⁷, п. 4 ДСТУ 3041-95⁸ та п. 1.3 «Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»⁹.

Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає «водний об'єкт» як зосередження вод на поверхні суходолу у формах його рельєфу або в надрах, що має межі, об'єм та риси водного режиму. Таке поняття є більш повним, ніж поняття, яке містить ст. 1 ВКУ. Надається більше природних ознак, проте, не підкреслюється штучна природа водного об'єкту навіть відсильним способом та не визначається природа походження води. Юридичним ознакам увага не приділяється.

У п. 1.3 «Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами» наведене поняття «водного об'єкту підконтрольного» – це зосередження природних вод на поверхні суші, яке внесене до кадастру, має характерні форми поширення і риси гідрологічного режиму та належить до природних ланок кругообігу води: поверхневі води суші – річка, озеро, болото, водосховище, ставок; внутрішнє море. Характеристика «підконтрольний» визначає водний об'єкт як спеціальний об'єкт правових відносин.

Зазначене поняття є більш повним, ніж охарактеризовані вище. Але, необхідно підкреслити, що воно не уточнює штучну природу водного об'єкту. На це вказує наявність таких його видів як водосховище і ставок, які є штучними згідно вже зазначеної ст. 3 ВКУ. Проте, третій вид штучних водних об'єктів – каналів, як штучно створених водотоків, не передбачений.

Визначення, наведене в п. 1.3 «Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами», заслуговує на увагу тому, що надає крім природних ще й юридичну ознаку штучних водних об'єктів. До природних ознак належать походження вод, а саме те, що вони є природними, наявність характерних форм поширення та рис гідрологічного режиму, належність до природних ланок кругообігу води. Юридичною ознакою є внесення водного об'єкту до кадастру. Проте, сьогодні більшість штучних водних об'єктів не обліковуються в Державному водному кадастрі. В Державному земельному кадастрі зафіксовані лише штучні водні об'єкти, на які оформлено, переважно, право тимчасового користування. Тому визначити кожний водний об'єкт як правову категорію згідно проаналізованого поняття стає неможливим.

У пункті 4 ДСТУ 3041-95 приведене схоже визначення «водного об'єкту», яке, однак, не містить такої юридичної ознаки, як внесення його до кадастру: водний об'єкт – це зосередження природних вод на поверхні суші чи в літосфері, яке має характерні форми поширення і риси гідрологічного режиму та належить до природних ланок кругообігу води.

Останнім українським джерелом поняття «водного об'єкту», яке аналізується, є п. 4.10 ДСТУ 3517-97. Воно звучить так: водний об'єкт – це зосередження природних вод на поверхні суші чи в літосфері. На нашу думку, воно, як і решта вже описаних, не є повним. Не підкреслюються всі суттєві характеристики, не проводиться поділ між штучними і природними водними об'єктами, тобто воно є узагальненим та обмежується лише природними ознаками.

Законодавством інших країн, так само як і українським, надане визначення лише «водного об'єкту».

Відповідно до ст. 1 Водного кодексу Російської Федерації¹⁰ водний об'єкт – це природна або штучна водойма, водотік або інший об'єкт, постійне або тимчасове зосередження вод в якому має характерні форми та ознаки водного режиму.

Стаття 5 Водного кодексу Республіки Казахстан¹¹ надає таке поняття водного об'єкту – це зосередження вод в рельєфах поверхні суші та надрах землі, які мають межі, об'єм та водний режим. До них відносяться моря, річки, прирівняні до них канали, озера, льодовики та інші поверхневі водні об'єкти, частини надр, які утримують в собі води.

Водний об'єкт згідно зі ст. 1 Водного кодексу Азербайджанської Республіки¹² – це природно сформований ландшафт або геологічна структура із зосередженням вод на поверхні суші в формах рельєфу або в надрах, який має межі, об'єм та особливості водного режиму.

Зазначені поняття «водного об'єкту» є дещо схожими. Вони акцентують увагу на такій природній характеристиці, як зосередження вод на поверхні суші або надрах за наявності водного режиму, що, на наш погляд, є недостатнім для повноцінної характеристики водного об'єкту. Крім того, через відсутність юридичних ознак, наведені визначення не надають змогу сприймати водний об'єкт як правову категорію.

Законодавством Польщі надано таке визначення штучного водного об'єкту – це поверхневий водний об'єкт, що утворився внаслідок діяльності людини на місці, де раніше не існував водний об'єкт¹³.

Пунктом 3 секції 2 Водного Акта Чеської Республіки¹⁴ надається більше природних ознак водного об'єкту – це зосередження в певному середовищі поверхневих або підземних вод в значному об'ємі та з відокремленим місцерозташуванням, яке характеризується єдністю його формації та гідрологічних рис. Та в окремому реченні зазначається, що штучний водний об'єкт створюється в результаті людської діяльності.

Не зважаючи на багатогранність природних ознак, які містять проаналізовані поняття «водного об'єкту», на наш погляд, вони не дозволяють охарактеризувати побудований людиною водний об'єкт як сукупність природних елементів, які утворюють єдиний елемент ландшафту – штучний водний об'єкт, та сприймати його як об'єкт правових відносин. Тому під час формулювання поняття штучного водного об'єкту необхідно виходити з наступного.

По-перше, має бути підкреслена єдність вод, які наповнюють штучний водний об'єкт, перебуваючи у взаємодії із навколишнім природним середовищем, і земель, які ними покриваються, обмежуючись береговою лінією (урізом води). Це полегшить ідентифікацію штучного водного об'єкту як об'єкту податкових відносин та дозволить визначити різницю між штучними водними об'єктами і штучними водними спорудами,

будівництво яких сьогодні набуло поширення в межах приватних земельних ділянок. Такі водні споруди прийнято називати штучними або декоративними водоймами. Вода, яка їх заповнює, не перебуває в природному стані, тобто є відокремленою від природних компонентів за посередництвом гідроізоляційної плівки, готових жорстких форм, гумової або бетонної чаші. Будівництво таких водойм, так само як і штучних водних об'єктів, є складним процесом, який потребує контролю, певних досліджень для запобігання негативному впливу на навколишнє природне середовище, проведення геодезичних, проектно-ескізних, земляних робіт¹⁵. Проте, відносини щодо створення штучних водних споруд регулюються нормами Земельного, Екологічного та, деякою мірою, в залежності від фізичних параметрів, переважно глибини, Гірничого права. На відміну від правового регулювання створення та використання штучних водних об'єктів, яке є сферою дії, перш за все, Водного права.

По-друге, штучний водний об'єкт, незважаючи на антропогенну природу, є невід'ємним елементом довкілля, який поєднує в собі не тільки води та землі. Через невідворотність природних процесів, штучний водний об'єкт, з часом, стає осередком тваринного світу (фауна), рослинного світу (флора) та мікроорганізмів. Відповідно до ст. 2 Конвенції ООН «Про біологічне різноманіття»¹⁶ екосистема – це динамічний комплекс угруповань рослин, тварин та мікроорганізмів, а також їх неживого навколишнього природного середовища, які взаємодіють як єдине функціональне ціле. Тобто, поєднуючи в собі елементи живої та неживої природи, штучний водний об'єкт набуває ознак екосистеми.

Прикладом екосистеми як правової категорії в українському законодавстві може стати поняття «лісу», наведене в ст. 1 Лісового кодексу України¹⁷ (далі ЛКУ) – це тип природних комплексів, у якому поєднуються переважно деревна та чагарникова рослинність з відповідними ґрунтами, трав'яною рослинністю, тваринним світом, мікроорганізмами та іншими природними компонентами, що взаємопов'язані у своєму розвитку, впливають один на одного і на навколишнє природне середовище. При формулюванні поняття «штучного водного об'єкту» необхідно врахувати ознаки екосистеми, наведені в ст. 2 Конвенції ООН «Про біологічне різноманіття» та доповнити їх природними ознаками, наведеними в зазначеному понятті «лісу». Це дозволить повноцінно охарактеризувати штучний водний об'єкт.

Кількість юридичних ознак, які може містити поняття «штучного водного об'єкту» як правової категорії, досить велика. Необхідно зазначити, що відносини з приводу створення та використання штучних водних об'єктів регулюються декількома галузями права. Перш за все, вони мають відбуватись в рамках Основного закону України – Конституції¹⁸. Оскільки створення таких об'єктів пов'язане із проведенням земляних робіт, то, в залежності від глибини майбутнього водного об'єкту, вступають в дію нормативно-правові акти гірничого права. Відносини з приводу визначення правового режиму води, яка наповнює новий водний об'єкт та перебуває в природному стані, підключають дію нормативно-правових актів Водного права. Правовий режим земельної ділянки, на якій створюється штучний водний об'єкт, визначається нормами земельного права. Відносини щодо будівництва та використання водних об'єктів у межах земель лісогосподарського призначення регулюються, у тому числі, й нормами Лісового законодавства. Охорона всіх природних елементів (води, земель, надр тощо) є сферою дії екологічного права. Це має особливе значення в залежності від виду природних вод, які наповнюють штучний водний об'єкт. Наприклад, якщо земельна ділянка, на якій передбачається будівництво водного об'єкту, розташована поруч з джерелом лікувальних вод, то наслідком створення штучного водного об'єкту є вірогідність їх забруднення. Або часткове розширення ріки може призвести до небажаних наслідків для її гідрологічного режиму. Для запобігання цьому необхідне вивчення існуючої геологічної і гідрологічної ситуації, встановлення контролю за будівництвом та використанням водного об'єкту, що зумовлює необхідність закріплення нормативно-правовими актами певної процедури. Це спричиняє виникнення правових відносин між органами державної влади (місцевого самоврядування) та власниками (користувачами) земельних ділянок, на яких передбачається створення і подальше використання штучного водного об'єкту. Тобто з'являється необхідність у визначенні суб'єктів, їх прав та обов'язків.

Також, до юридичних ознак слід додати територіальну ознаку, види використання створеного водного об'єкту, відповідність умов будівництва та використання штучних водних об'єктів вимогам добросусідства.

Звісно в межах одного поняття не можливо розкрити зміст всіх юридичних ознак. Тому воно має містити найголовніші, які нададуть змогу виділити штучний водний об'єкт як об'єкт правових відносин та відокремити його від інших правових категорій. До таких юридичних ознак, на нашу думку, необхідно віднести мету використання штучного водного об'єкту.

На підставі проведеного аналізу природних та юридичних ознак штучного водного об'єкту його поняття пропонуємо сформулювати та закріпити у ст. 1 ВКУ у такій редакції: штучний водний об'єкт – це створений людиною з метою використання для навігаційних, промислових, господарських, побутових або рекреаційних потреб елемент ландшафту, який в результаті дії природних процесів набуває ознак екосистеми із взаємопов'язаними у своєму розвитку водою, що входить до складу природних ланок кругообігу води в природі, землями, покритими природними водами і обмеженими береговою лінією, флорою, фауною та мікроорганізмами, які взаємодіють як єдине функціональне ціле, впливаючи один на одного та на навколишнє природне середовище.

¹ Науково-практичний коментар Водного кодексу України / За заг. ред. Н. Р. Кобецької. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 360 с. – С. 18.

² Великий тлумачний словник сучасної української мови / Кер. вид. проекту П. М. Мовчан, В. В. Німчук, В. Й. Клічак. – К.: Дніпро, 2009. – 1332 с. – С. 1314.

³ Водний Кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/92 – ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр>

⁴ Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. Видання 2-е, перероблене і доповнене. – Х.: Еспада, 2009. – 752 с. – С. 31.

⁵ Науково-практичний коментар Водного кодексу України / За заг. ред. Н. Р. Кобецької. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 360 с. – С. 18.

⁶ Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та СД) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с. – С. 197.

⁷ ДСТУ 3517-97. Гідрологія суші. Терміни та визначення основних понять. Видання офіційне – Київ, Держстандарт України, 1997. – С. 5.

⁸ ДСТУ 3041-95. Система стандартів у галузі охорони навколишнього середовища та раціонального використання ресурсів. Гідросфера. Використання і охорона води. Терміни та визначення. Видання офіційне – Київ, Держстандарт України, 1995. – С. 3.

⁹ Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 15.12.1994 р. № 116 «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0313-94>

¹⁰ Водный кодекс Российской Федерации от 03.06.2006 г. № 74-ФЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.consultant.ru/popular/waternew/>

¹¹ Водный кодекс Республики Казахстан от 03.07.2003 г. № 481-II [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1042116&page=2

¹² Водный кодекс Азербайджанской республики от 26.12.1997 г. № 418-1Г [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.crossna.narod.ru/lows/23/01.htm#u1>

¹³ Проект НЕВ/PL/LUB/2.1/06/66. Розбудова польсько-білорусько-української водної політики в басейні Бугу. Компонент В. Виконавчо-технічні документи. Підкомпонент В. Директиви щодо впровадження Водної Рамкової Директиви. Проект принципів ідентифікації водних об'єктів басейну Бугу, 2008. – 14 с. – С. 7.

¹⁴ Act on Water and Amendments to Some Acts (The Water Act) № 254/2001 dated June 28th, 2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eagri.cz/public/web/file/10629/The_Water_Act.pdf

¹⁵ Будівництво штучної водойми на ділянці, 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ibud.ua/ua/statya/stroitelstvo-iskusstvennogo-pruda-na-uchastke-3839>

¹⁶ Конвенція ООН «Про охорону біологічного різноманіття» від 05.06.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_030

¹⁷ Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>

¹⁸ Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність. 3-є вид. (До 15-річчя Конституції України і 20-ї річниці незалежності України) / Відп. ред. Ю. С. Шемшученко. – К.: Видавництво «Юридична думка», 2011. – 328 с.

Резюме

Муравська М. Л. Поняття штучного водного об'єкту як об'єкту правових відносин.

Проаналізоване поняття штучного водного об'єкту, яке закріплене нормативно-правовими актами України. Встановлено, що воно не дозволяє ідентифікувати штучний водний об'єкт як об'єкт правових відносин. Проведене порівняння відповідного визначення із поняттями водного об'єкту, закріпленими в нормативно-правових актах закордонних країн. На підставі аналізу виявлена необхідність у новому підході до формулювання поняття штучного водного об'єкту. Визначення правової категорії має містити найголовніші юридичні та природні ознаки. Виокремлені юридичні та природні ознаки штучного водного об'єкту. Серед них обрано найголовніші. Зокрема доведено, що штучний водний об'єкт має розглядатись як екосистема. Мета використання відповідного об'єкту є його найголовнішою юридичною ознакою. У результаті дослідження сформульоване поняття штучного водного об'єкту.

Ключові слова: штучний водний об'єкт, поняття, правова категорія, екосистема, юридичні ознаки, природні ознаки

Резюме

Муравская М. Л. Понятие искусственного водного объекта как объекта правовых отношений.

Проанализировано понятие искусственного водного объекта, которое закреплено нормативно-правовыми актами Украины. Установлено, что оно не позволяет идентифицировать искусственный водный объект как объект правовых отношений. Проведено сравнение соответствующего определения с понятиями водного объекта, закрепленными в нормативно-правовых актах зарубежных стран. В результате анализа выявлена необходимость в новом подходе к формулированию определения искусственного водного объекта. Понятие правовой категории должно содержать наиболее важные юридические и природные признаки. Выделены юридические и природные признаки искусственного водного объекта. Среди них были выбраны наиболее важные. В частности доказано, что искусственный водный объект должен рассматриваться как экосистема. Цель использования соответствующего объекта является его основным юридическим признаком. В результате исследования сформулировано понятие искусственного водного объекта.

Ключевые слова: искусственный водный объект, понятие, правовая категория, экосистема, юридические признаки, природные признаки.

Summary

Muravska M. The notion of artificial water body as an object of legal relations.

The notion of artificial water body, which is contained in legal acts of Ukraine, was analyzed. It was determined that artificial water body can not be identified as an object of legal relations according to this notion. It was compared with the notions of water body,

which are contained in legal acts of foreign countries. The need for the new approach to the formulation of the notion of artificial water body was detected from the analysis. The notion of legal category should contain the most important legal and natural features. There were identified legal and natural features of artificial water body. The most important features were chosen among them. It was proved that artificial water body should be considered as an ecosystem. The purpose of using of the water body is its the most important legal feature. The notion of artificial water body was formulated as a result of research.

Key words: artificial water body, the notion, legal category, an ecosystem, legal features, natural features.

Отримано 5.06.2013

УДК 349.41

О. В. СЕМЧИК

Олександр Віталійович Семчик, перший заступник начальника Головного управління майнових та земельних ресурсів Державної адміністрації залізничного транспорту України «Укрзалізниця»

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЗЕМЛІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

Земельно-процесуальна діяльність учасників земельних відносин щодо земель залізничного транспорту має відповідний механізм свого здійснення, який складається з сукупності різних правових засобів, що використовуються з метою забезпечення законного, справедливого, обґрунтованого, доцільного та своєчасного застосування норм земельного права. Сутність механізму реалізації права на землі залізничного транспорту значною мірою обумовлена соціально-юридичним та соціально-політичним аспектами. Механізм реалізації права на землі залізничного транспорту виконує ряд власних функцій, що відрізняються владно-управлінським характером, під якими розуміються основні напрями комплексного і цілеспрямованого впливу правозастосовної діяльності на суспільні земельні відносини. Тому особливої актуальності набуває дослідження місця і ролі земельно-процесуальної діяльності учасників механізму реалізації права на землі залізничного транспорту України.

Правові питання процесуального забезпечення реалізації земельних прав та інтересів громадян і юридичних осіб були предметом наукових пошуків В. І. Андрейцева, Д. В. Бусуйок, С. В. Гринька, П. Ф. Кулинич, А. М. Мірошніченка, В. В. Носіка, В. І. Семчика, В. Д. Сидор, Н. І. Титової, М. В. Шульги та ін. Але прийняття Закону України «Про особливості утворення публічного акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування» від 23 лютого 2012 р. № 4442-VI вимагає проведення спеціального дослідження проблем процесуального забезпечення реалізації права на землі залізничного транспорту.

Метою даної публікації є дослідження поняття, ознак та змісту земельно-процесуальної діяльності учасників механізму реалізації права на землі залізничного транспорту України.

Переходячи до викладення основного матеріалу, необхідно підкреслити, що значний комплекс матеріальних земельно-правових норм, що регламентують суспільні відносини у галузі прав на землю, може бути реалізований лише за допомогою юридично значимої правозастосовної діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Процедура їх діяльності врегульована процесуальними нормами земельного та інших галузей законодавства.

Одне із чільних місць у системі механізму реалізації посідає земельно-процесуальна форма реалізації прав на землю. Вона розглядається академіком В. І. Семчиком як встановлений земельним законом порядок діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування у питаннях: віднесення земель до відповідної категорії, переведення їх з однієї категорії до другої; права власності на земельні ділянки і правового захисту цих прав; передачі земельних ділянок у власність і надання у користування, в тому числі на умовах оренди; припинення і переходу права на землю; виконання обов'язків власниками землі й землекористувачами та забезпечення раціонального використання землі; контролю за використанням та охороною земель, ведення державного земельного кадастру, здійснення моніторингу і землеустрою; дотримання земельного законодавства про ринок земель; вирішення питання про відповідальність за порушення земельного законодавства та про розгляд земельних спорів¹.

Оскільки метою земельно-процесуальної діяльності учасників механізму реалізації права на землі залізничного транспорту є забезпечення набуття, реалізації і гарантій прав на землі залізничного транспорту, то держава в особі наділеного владними повноваженнями суб'єкта правозастосовної діяльності не тільки спрямовує розвиток конкретних суспільних земельних відносин, а й переводить їх в якісно новий стан шляхом встановлення суб'єктивних прав і юридичних обов'язків їх учасників з урахуванням особливостей конкрет-